

Obsah

Kapitola I. - *Zemědělská a řemeslná výroba*

Trojhonná zemědělská soustava. - Zemědělské nářadí: pluh, rádllo, hák, brány, drobné nářadí. - Potahy: koně. - Obilní produkce: hnojení, obdělávání půdy, žně, druhy obilnin, násevek a sklizeň, tržní obilí. - Jiné zemědělské kultury: luskoviny, pso, pohanka, textilní plodiny, víno, chmel. - Živočišná výroba: pastviny, louky; chov skotu, ovcí, vepřů, drůbeže. - Chov včel. Rybolov a rybníky. Lesy. - Řemesla na venkově: mlynářství, výroba piva, rybářství, kovářství, kolářství, bednářství, tesařství, tkalcovství a plátenictví, ostatní řemesla. Spory s městy o venkovská řemesla 9

Kapitola II. - *Směna zemědělských produktů*

Základní rysy výroby zboží. - Odbytí zemědělských produktů: královská města, hornická střediska, poddanská města a městečka; jejich konsumní potence. Příklad zásobování města. - Snaha feudálů o koncentraci veškerého obchodu do měst. Jednostranný ráz směny zboží mezi venkovem a městem. Téměř uzavřené místní trhy - základní rys výroby zboží za feudalismu. - Vývoz zemědělských produktů 62

Kapitola III. - *Vrchnostenské hospodářství a jeho vliv na situaci poddaných*

Feudální panství - sociálně ekonomická jednotka. - Odvětví vrchnostenského hospodářství: poplužní dvory - obilnářství, živočišná výroba, potřeba robotních sil; rybníkářství - roboty k rybníkům, zatápění poddanské půdy; pivovarství - první počátky rozvoje; lesní hospodářství - roboty; ostatní odvětví - mlýny, lomy aj. - charakteristika vrchnostenského hospodářství v první polovině 16. století a směr dalšího vývoje 93

Kapitola IV. - *Sociální skladba české vesnice*

Svobodné obyvatelstvo vesnice. - Třída poddaných: Osedlí zemědělci: nejvyšší vrstva - rychtáři, bohatí sedláci, mlynáři, krčmáři, hajní; střední zemědělci a řemeslníci s půdou; drobní zemědělci a řemeslníci bez půdy. Venkovská chudina: držitelé nejmenších přídelů půdy; stálá čeleď - vrchnostenská a poddanská; nádeníci - rybníkáři, zemědělství nádeníci; nezaměstnaní - tuláci, žebráci, lapkové. - Postup sociální diferenciacie v pohusitském období 134

Kapitola V. - *Právní poměry na venkově*

Osobní závislost poddaných a její vývoj v pohusitském období: smysl sněmovních nařízení o povinnosti výhostu; prováděcí praxe. Slib člo-
včerství. Zákazy používání střelných zbraní. Znevoloňování podda-
ného lidu? - Poměr poddaných k půdě: emfyteutické právo; právo
směňovat a zastavovat statky a jejich části; zápisy do gruntovních knih;
právo odúmrti. - Trestní právo: obecní a vrchnostenské soudy; tresty;
odvolací právo poddaných; nesporné soudnictví

187

Kapitola VI. - *Feudální pozemková renta*

Základní, urbáriální platy: peněžní, robotní, naturální forma; vzajem-
ný jejich poměr - naprostá převaha peněžní formy. - Zvláštní platy a
povinnosti: platy, roboty; jejich vzestupná tendence. - Církevní platy:
desátky, platy z „železných krav“ atd. - Státní berně - řídké vymáhání
berní v pohusitské době, značný vzrůst v 1. polovině 16. století. -
Podíl jednotlivých složek vládnoucí třídy na vykořisťování poddaných.
- Pokus o odhad reálné hodnoty úhrnu feudální renty a o postižení
vývoje hmotné situace poddaného lidu

227

Kapitola VII. - *Třídní boje na českém venkově*

Vliv husitského revolučního hnutí na další průběh třídních bojů. -
Formy třídního boje, jež se uplatnily v pohusitském období: Indivi-
duální odpor: odmítání feudálních povinností, útoky na vrchnosten-
ské služebníky; zbíhání. Kolektivní odboj: žaloby na vrchnosti králi,
odmítání poddanských povinností, kolektivní zbíhání, lidové zbojnictví,
ozbrojená povstání, průběh dosud známých případů. Zhodnocení
třídního boje poddaného lidu v pohusitském období

281

Závěr	313
Exkurs I. - <i>Přehled základní literatury a pramenů</i>	338
Exkurs II. - <i>Inventáře poddanských statků</i>	352
Zusammenfassung	406
Soupis použité literatury a tištěných pramenů	419
Seznam používaných zkratk	428
Seznam vyobrazení v textu	429
Seznam obrazových příloh	430
Rejstřík věcný	431
Obrazové přílohy	